

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2023. június 22.*

„Előzetes döntéshozatal – A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség – Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – 2012/13/EU irányelv – 3. és 4. cikk – A hatáskörrel rendelkező hatóságok azon kötelezettsége, hogy haladéktalanul tájékoztassák a gyanúsítottakat és a vádlottakat a hallgatáshoz való jogukról – A 8. cikk (2) bekezdése – Az e kötelezettség megsértésére való hivatkozás joga – Az ilyen jogsértés hivatalból történő figyelembevételét az ügy érdemében eljáró büntetőbíróság számára megtiltó nemzeti szabályozás – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. és 48. cikke”

A C-660/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a tribunal correctionnel de Villefranche-sur-Saône (Villefranche-sur-Saône-i büntetőbíróság, Franciaország) a Bírósághoz 2021. október 29-én érkezett, 2021. október 26-i határozatával terjesztett elő

a **Procureur de la République**

és

K. B.,

F. S.

között folyamatban lévő büntetőeljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, L. Bay Larsen elnökhelyettes, A. Arabadjiev, C. Lycourgos, E. Regan, M. Safjan (előadó), P. G. Xuereb, L. S. Rossi, D. Gratsias és M. L. Arastey Sahún tanácselnökök, S. Rodin, F. Biltgen, N. Piçarra, I. Ziemele és J. Passer bírák,

főtanácsnok: P. Pikamäe,

hivatalvezető: S. Beer tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2022. szeptember 20-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: francia.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- K. B. képviseletében C. Lallich és B. Thellier de Poncheville avocats,
 - F. S. képviseletében B. Thellier de Poncheville és S. Windey avocates,
 - a francia kormány képviseletében A. Daniel és A.-L. Desjonquères, meghatalmazotti minőségben,
 - Írország képviseletében M. Browne Chief State Solicitor, A. Joyce, M. Lane és J. Quaney, meghatalmazotti minőségben, segítőik: R. Farrell SC, D. Fennelly BL és P. Gallagher SC,
 - az Európai Bizottság képviseletében A. Azéma és M. Wasmeier, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2023. január 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló, 2012. május 22-i 2012/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2012. L 142., 1. o.; helyesbítés: HL 2012. L 39., 28. o.) 3. és 4. cikkének, a büntetőeljárás során az ártatlanság vételeme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/343 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2016. L 65., 1. o.) 7. cikkének és az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 48. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a K. B. és F. S. ellen üzemanyaglopás bűncselekménye miatt indított büntetőeljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2012/13 irányelv

- 3 A 2012/13 irányelv (3), (4), (10), (14), (19) és (36) preambulumbekzdésének szövege a következő:
„(3) A büntetőügyekben hozott határozatok kölcsönös elismerése elvének megvalósítása előfeltételként szükségessé teszi, hogy a tagállamok megbízzanak egymás büntető igazságszolgáltatási rendszerében. A kölcsönös elismerés foka nagymértékben függ számos tényezőtől, így a gyanúsítottak és vádlottak jogait garantáló mechanizmusoktól és a kölcsönös elismerés elve alkalmazásának megkönnyítéséhez szükséges közös minimumstandardoktól.

- (4) A büntetőügyekben hozott határozatok kölcsönös elismerése csak a bizalom szellemében működhet eredményesen, amelynek keretében nemcsak az igazságügyi hatóságok, hanem a büntetőeljárás összes szereplője is egyenértékűnek tekinti a többi tagállam igazságügyi hatóságai által hozott határozatokat a sajátjaival, ami nemcsak a másik tagállam szabályainak helyénvalóságába, hanem a szabályok megfelelő alkalmazásába vetett bizalmat is feltételezi.

[...]

- (10) Közös szabályozási minimumok következtében nőnie kell a tagállamokban a büntető igazságszolgáltatási rendszerbe vetett bizalomnak, ami egyben a kölcsönös bizalom jegyében hatékonyabb igazságügyi együttműködést is eredményez. Ilyen közös szabályozási minimumokat kell létrehozni a büntetőeljárás során történő tájékoztatás területén.

[...]

- (14) Ez az irányelv [m]eghatározza azokat a közös minimumkövetelményeket, amelyeket a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított vagy megvádolt személy részére a jogaival és az ellene emelt váddal kapcsolatban adott tájékoztatásra kell alkalmazni, a tagállamok közötti kölcsönös bizalom erősítése céljából. Ez az irányelv a Chartában és különösen annak 6., 47. és 48. cikkében megállapított jogokra épül, [az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény; kihirdette: az 1993. évi XXXI. törvény] 5. és 6. cikkének az Emberi Jogok Európai Bírósága általi értelmezésére támaszkodva. [...]

[...]

- (19) Az illetékes hatóságoknak – szóban vagy írásban – az ezen irányelvben előírtaknak megfelelően haladéktalanul tájékoztatniuk kell a gyanúsítottat vagy a vádlottat ezekről az eljárás tisztességességének megóvásához nélkülözhetetlen, a nemzeti jog szerint alkalmazandó jogokról. Annak érdekében, hogy ténylegesen és eredményesen gyakorolhassák ezen jogokat, a tájékoztatást az eljárás során haladéktalanul, de legkésőbb a gyanúsított vagy a vádlott első hivatalos – rendőrség vagy más illetékes hatóság általi – kihallgatását megelőzően kell megtenni.

[...]

- (36) A gyanúsított vagy a vádlott, illetve ügyvédje számára biztosítani kell azt a jogot, hogy a nemzeti joggal összhangban jogorvoslattal élhessen, ha az illetékes hatóság elmulasztja vagy megtagadja az ezen irányelv szerinti tájékoztatást vagy az ügy egyes anyagaiba való betekintést. Ez a jog nem kötelezi a tagállamokat arra, hogy olyan speciális fellebbviteli eljárásról, külön mechanizmusról vagy panasztételi eljárásról gondoskodjanak, amelyek keretében az ilyen jellegű mulasztás vagy megtagadás ellen jogorvoslattal lehet élni.”

- 4 Ezen irányelv „A jogokra vonatkozó tájékoztatáshoz való jog” című 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak legalább a következő, a nemzeti jog szerint alkalmazandó eljárási jogokról haladéktalanul tájékoztatást kapjanak e jogaik eredményes gyakorlásának lehetővé tétele érdekében:

- a) ügyvéd igénybevételének joga;
- b) térítésmentes jogi tanácsadásra való bármely jogosultság, és igénybevételének feltételei;
- c) a vádra vonatkozó tájékoztatáshoz való jog a 6. cikkel összhangban;
- d) a tolmácsoláshoz és fordításhoz való jog;
- e) a hallgatáshoz való jog.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy az (1) bekezdés szerinti tájékoztatás nyújtására szóban vagy írásban, egyszerű és közérthető nyelven kerüljön sor, figyelembe véve a kiszolgáltatott gyanúsítottak és kiszolgáltatott vádlottak speciális igényeit.”

- 5 Ugyanezen irányelvnek „A jogokról szóló írásbeli tájékoztató az őrizetbe vételkor” című 4. cikke szerint:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy az őrizetbe vett vagy fogva tartott gyanúsítottak és vádlottak haladéktalanul kézhez kapják a jogokról szóló írásbeli tájékoztatót. Lehetőséget kell nekik adni a jogokról szóló írásbeli tájékoztató elolvasására, és meg kell nekik engedni, hogy azt a szabadságtól való megfosztásuk ideje alatt a birtokukban tarthassák.

(2) Az e cikk (1) bekezdésében említett jogokról szóló írásbeli tájékoztató a 3. cikkben meghatározott tájékoztatáson túlmenően a nemzeti jog szerint alkalmazandó alábbi jogokra vonatkozóan is tartalmaz információkat:

- a) az ügy anyagaiba való betekintés joga;
- b) a konzuli hatóságok és egy személy értesítéséhez való jog;
- c) sürgősségi orvosi ellátáshoz való jog; és
- d) a gyanúsítottak, illetve a vádlottak legfeljebb hány óráig vagy napig lehetnek megfosztva szabadságuktól, mielőtt igazságügyi hatóság elé állítják őket.

(3) A jogokról szóló írásbeli tájékoztató ezenkívül alapvető tájékoztatást nyújt az őrizetbe vétel elleni panasztételnek, a fogva tartás felülvizsgálata kezdeményezésének, illetve ideiglenes szabadlábra helyezés kérelmezésének a nemzeti jog által biztosított lehetőségeiről.

(4) A jogokról szóló írásbeli tájékoztatót egyszerűen és közérthetően kell megfogalmazni. A jogokról szóló írásbeli tájékoztató tájékoztató jellegű mintáját az I. melléklet tartalmazza.

(5) A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak a jogokról szóló írásbeli tájékoztatót az általuk értett nyelven kapják meg. Ha a jogokról szóló írásbeli tájékoztató a megfelelő nyelven nem áll rendelkezésre, a gyanúsítottakat és a vádlottakat az általuk értett nyelven szóban tájékoztatják a jogaikról. Ezt követően részükre indokolatlan késedelem nélkül átadják az általuk értett nyelven készült jogokról szóló írásbeli tájékoztatót.”

6 Ugyanezen irányelv „Ellenőrzés és jogorvoslatok” című 8. cikkének szövege a következő:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak számára a 3–6. cikknek megfelelően nyújtott tájékoztatást az érintett tagállam nemzeti jogában meghatározott jegyzőkönyvezési eljárással feljegyezzék.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottaknak és a vádlottaknak, illetve ügyvédjüknek joga legyen ahhoz, hogy a nemzeti jog eljárásaival összhangban jogorvoslattal élhessenek, ha az illetékes hatóságok elmulasztják vagy megtagadják az ezen irányelv szerinti tájékoztatást.”

A 2013/48/EU irányelv

7 A büntetőeljárás során és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint valamely harmadik félnek a szabadságelvonáskor történő tájékoztatásához való jogról és a szabadságelvonás ideje alatt harmadik felekkel és a konzuli hatóságokkal való kommunikációhoz való jogról szóló, 2013. október 22-i 2013/48/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2013. L 294., 1. o.) tartalmazza egy „Ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog a büntetőeljárás során” című 3. cikket, amelynek (1) bekezdése szerint:

„A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak ügyvédi segítséget vehessenek igénybe abban az időpontban és olyan módon, hogy az érintett személy a gyakorlatban hatékonyan érvényesíthesse a védelemhez való jogát.”

8 Ezen irányelv „Jogról való lemondás” című 9. cikkének szövege a következő:

„(1) A kötelező ügyvédi jelenlétet vagy segítségnyújtást előíró nemzeti jogi rendelkezések sérelme nélkül a tagállamok a 3. és 10. cikkben említett jogokról való lemondással kapcsolatban biztosítják, hogy

a) a gyanúsított vagy a vádlott egyszerű és közérthető nyelven – akár írásban, akár szóban – egyértelmű és kellő tájékoztatást kapjon az érintett jog tartalmáról és az arról való lemondás lehetséges következményeiről; valamint hogy

b) a jogról való lemondás önkéntes és egyértelmű legyen.

(2) A jogról írásban vagy szóban lehet lemondani, és a lemondás tényét, valamint a lemondás körülményeit az érintett tagállam jogában meghatározott jegyzőkönyvezési eljárással összhangban rögzíteni kell.

(3) A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsított vagy vádlott a lemondást a későbbiekben a büntetőeljárás során bármikor visszavonhassa, valamint, hogy a gyanúsítottat vagy a vádlottat erről a lehetőségről tájékoztassák. Az ilyen visszavonás a megtételének időpontjától hatályos.”

A 2016/343 irányelv

- 9 A 2016/343 irányelvnek „A hallgatáshoz való jog és az önvádra kötelezés tilalma” című 7. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottaknak és a vádlottaknak jogukban áll hallgatni azzal a bűncselekménnyel kapcsolatosan, amelynek elkövetésével őket gyanúsítják vagy vádolják.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak önvádra kötelezésének tilalma érvényesül.

(3) Az önvádra kötelezés tilalmának érvényesítése nem akadályozza az illetékes hatóságokat az olyan bizonyítékok beszerzésében, amelyeket a gyanúsítottól vagy a vádlottól jogi kényszerítő erő alkalmazásával jogszerűen be lehet szerezni, és amelyek a gyanúsítottak vagy a vádlottak akaratától függetlenül léteznek.

(4) A tagállamok lehetővé tehetik igazságügyi hatóságaik számára, hogy a büntetés kiszabása során figyelembe vegyék a gyanúsítottak és a vádlottak együttműködő magatartását.

(5) A hallgatáshoz való jognak vagy az önvádra kötelezés tilalmából fakadó jognak a gyanúsított és a vádlott általi gyakorlása nem használható fel ellene, továbbá nem tekinthető bizonyítéknak arra nézve, hogy elkövette az érintett bűncselekményt.

(6) Ez a cikk nem gátolja a tagállamokat abban, hogy úgy határozzanak, hogy a kisebb súlyú bűncselekmények esetében az eljárás egészét vagy bizonyos szakaszait írásban, vagy anélkül lehet lefolytatni, hogy a gyanúsítottat vagy a vádlottat az adott bűncselekmény kapcsán az illetékes hatóságok kihallgatnák, feltéve, hogy ez összhangban áll a tisztességes eljáráshoz való joggal.”

A francia jog

- 10 A büntetőeljárás törvénykönyv 53. cikkének első bekezdése a következőket írja elő:

„Tettenérés akkor áll fenn, ha a büntett vagy vétség elkövetése folyamatban van, vagy éppen befejeződött. Tettenérés áll fenn akkor is, ha a cselekményhez közeli időpontban a gyanúsítottat nyilvánosan üldözik, vagy olyan tárgyakat birtokol, illetve olyan nyomok és gyanújelek merülnek fel, amelyek alapján feltételezhető, hogy büntett vagy vétség elkövetésében vett részt.”

- 11 E törvénykönyv 63–1. cikkének szövege a következő:

„A bűnügyi rendőrség tisztviselője vagy felügyelete mellett e rendőrség tagja az őrizetbe vett személyt haladéktalanul tájékoztatja az e személy által ismert nyelven, adott esetben a tizenharmadik bekezdésben előírt formanyomtatvány útján az alábbiakról:

1° Az őrizetbe vételéről, valamint ezen intézkedés időtartamáról, és az őrizet egyszeri vagy többszöri meghosszabbításának lehetséges időtartamáról;

2° Azon bűncselekmény minősítéséről, feltételezett időpontjáról és helyéről, amelynek elkövetésével vagy elkövetésének kísérletével gyanúsítják, valamint az őrizetbe vételét igazoló, a 62–2. cikk 1°–6. bekezdésében említett okokról;

3° Azon tényről, hogy:

- joga van értesíteni egy közeli hozzátartozóját és a munkáltatóját, valamint – amennyiben külföldi állampolgár – az állampolgársága szerinti állam konzuli hatóságait, és adott esetben e személyekkel a 63–2. cikkkel összhangban beszélgetést is folytathat;
- a 63–3. cikknek megfelelően joga van orvosi vizsgálatához;
- a 63–3–1–63–4–3. cikknek megfelelően joga van ügyvédi segítséget igénybe venni;
- szükség esetén joga van tolmács segítségét igénybe venni;
- joga van a 63–4–1. cikkben említett dokumentumokba a lehető legrövidebb határidőn belül, de legkésőbb az őrizetbe vétel esetleges meghosszabbítása előtt betekinteni;
- joga van észrevételeket benyújtani az ügyésznek, illetve adott esetben a kényszerintézkedésekről határozó bírónak, amikor e bíró az őrizet esetleges meghosszabbításáról határoz, ezen intézkedés megszüntetése iránt. Ha az érintett személyt nem állítják bíró elé, észrevételeit szóban, kihallgatási jegyzőkönyv útján közölheti, amelyet a bíróval ismertetnek, mielőtt az az intézkedés meghosszabbításáról határozná;
- a kihallgatások során, a személyazonosságának tisztázását követően, joga van nyilatkozni, válaszolni a neki feltett kérdésekre vagy hallgatni.

[...]

Az e cikk alapján adott tájékoztatást fel kell tüntetni az őrizetbe vételről szóló jegyzőkönyvben, amelyet az őrizetbe vett személynek alá kell írnia. Az aláírás esetleges megtagadását fel kell jegyezni.

A 803–6. cikk alkalmazásában az e jogokat tartalmazó dokumentumot az őrizetbe vételéről szóló tájékoztatásakor át kell adni az érintett személynek.”

12 Az említett törvénykönyv R. 63–4–1. cikke értelmében:

„Az ügyvéd kérelmére betekinthes a 63–1. cikk utolsó előtti bekezdése alapján felvett, az őrizetbe vételről és az ahhoz kapcsolódó jogokról szóló értesítésről szóló jegyzőkönyvbe, a 63–3. cikk alapján kiállított orvosi igazolásba, valamint az általa segített személy meghallgatásáról készült jegyzőkönyvbe. Az ügyvéd ezekről az iratokról nem kérhet és nem készíthet másolatot. Jogosult azonban azokról feljegyzést készíteni.

Az őrizetbe vett személy is betekinthes az e cikk első bekezdésében említett dokumentumokba vagy azok másolataiba.”

13 Ugyanezen törvénykönyv 73. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A szabadságvesztéssel büntethető bűntett vagy vétség elkövetése során tetten ért személyt bárki elfoghatja, és őt a legközelebbi bünyügyi rendőrség tisztviselője elé állíthatja.

Ha ez a személy megjelenik a bünyügyi rendőrség tisztviselője előtt, az őrizetbe vétele – amennyiben ezen intézkedés jelen törvényben előírt feltételei teljesülnek – nem kötelező, ha nem köteles arra,

hogya a nyomozók rendelkezésére álljon, és tájékoztatták arról, hogy bármikor elhagyhatja a rendőrség vagy a csendőrség helyiségeit. Ez a bekezdés azonban nem alkalmazható abban az esetben, ha az érintett személyt a rendőrség testi kényszer alkalmazásával állította a bűnügyi rendőrség tisztviselője elé.”

- 14 A büntetőeljárás törvénykönyv 385. cikkének első és hatodik bekezdése szerint:

„A büntetőbíróság hatáskörébe tartozik az előtte indított eljárás semmisségi okainak megállapítása kivéve, ha az ügyet vizsgálóbíró vagy vizsgálati tanács utalja elé.

[...]

A semmisségi kifogásokat minden esetben az érdemi védekezés előtt kell előterjeszteni.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 15 2021. március 22-én este K. B.-t és F. S.-t a bűnügyi rendőrök igazoltatták, mert gyanús volt számukra a jelenlétük egy vállalat parkolójában. A rendőrök megállapították, hogy a parkolóban álló egyik tehergépkocsi nyitva van, és a közelben üzemanyagkannák vannak. 22 óra 25 perckor a rendőrök elfogták és megbilincseltek az elrejtőzni próbáló K. B.-t és F. S.-t, és a büntetőeljárás törvénykönyv 53. cikkének első bekezdése alapján azonnal megkezdték a forró nyomos felderítést üzemanyaglopás miatt.
- 16 K. B.-t és F. S.-t a büntetőeljárás törvénykönyv 63–1. cikke szerinti jogaikról való tájékoztatásuk nélkül kihallgatták, majd a bűnügyi rendőrök értesítették a bűnügyi rendőrség egyik tisztviselőjét, aki a büntetőeljárás törvénykönyv 73. cikke utolsó fordulatának megfelelően kérte a két gyanúsított azonnali rendőri őrizetbe vételét.
- 17 A bűnügyi rendőrök a parancsot figyelmen kívül hagyva egy másik bűnügyi rendőrségi tisztviselőhöz fordultak, aki 22 óra 40 perckor érkezett a helyszínre, és – ahelyett, hogy a francia jogszabályi követelményeknek megfelelően őrizetbe vette volna a két gyanúsítottat, tájékoztatta volna őket az említett jogokról, és értesítette volna az államügyészt – átkutatta az említett személyek járművét. Az átkutatás során terhelő bizonyítékokat találtak, így például dugókat, tölcserő és elektromos szivattyút. A tisztviselő kérdéseket intézett K. B.-hez és F. S.-hez, amelyekre azok válaszoltak.
- 18 Az államügyészt 22 óra 50 perckor értesítették F. S. és K. B. őrizetbe vételéről, akiket 23 óra 00 perckor, illetve 23 óra 06 perckor tájékoztattak a jogaikról, köztük a hallgatáshoz való jogról.
- 19 A K. B. és F. S. ellen üzemanyaglopás bűncselekmények miatt indított büntetőeljárás érdemi részét illetően a kérdést előterjesztő bíróság, a tribunal correctionnel de Villefranche-sur-Saône (Villefranche-sur-Saône-i büntetőbíróság, Franciaország) megállapítja, hogy ebben az ügyben nyomozati cselekményeket hajtottak végre és önvádoló nyilatkozatokat vettek fel, mielőtt K. B.-t és F. S.-t tájékoztatták volna a jogaikról, ami sérti a büntetőeljárás törvénykönyv 63–1. cikkét, amely a 2012/13 irányelv 3. és 4. cikkét ülteti át. Az őrizetbe vételük, az ügyész értesítése és a jogaikról, különösen a hallgatáshoz való jogukról való tájékoztatásuk késedelme miatt a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy sérült az önvádra kötelezés tilalma. Ilyen körülmények között a gépjármű átkutatását, a gyanúsítottak őrizetbe vételét és az abból eredő valamennyi cselekményt főszabály szerint semmisnek kell nyilvánítani a Cour de cassation (semmitőszék, Franciaország) ítélkezési gyakorlatának megfelelően.

- 20 Ennek keretében a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratból kitűnik, hogy a büntetőeljárási törvénykönyv 385. cikke értelmében az eljárás semmisségével kapcsolatos kifogásokat, mint például az említett törvénykönyv 63–1. cikkében foglalt, az őrizetbe vételkor a hallgatáshoz való jogról való tájékoztatásra vonatkozó kötelezettség megsértését, bármilyen érdemi védekezést megelőzően az érintett személynek vagy ügyvédjének kell előterjesztenie. Az ügyiratból az is kitűnik, hogy K. B.-t és F. S.-t ügyvéd segítette, de sem az ügyvéd, sem pedig K. B. és F. S. nem terjesztett elő az e kötelezettség megsértésén alapuló, az említett törvénykönyv 385. cikke szerinti semmisségi kifogást az érdemi védekezés előtt.
- 21 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi továbbá, hogy a Cour de cassation a büntetőeljárási törvénykönyv 385. cikkét úgy értelmezte, hogy az az ügy érdemében eljáró bíróság számára megtiltja, hogy hivatalból állapítsa meg az eljárás semmisségét – a hatáskör hiányából eredő semmisség kivételével – mivel a vádlott, akinek joga van ügyvédi segítséghez, amikor az eljáró bíróság előtt megjelenik vagy képviselteti magát, bármely érdemi védekezés előtt hivatkozhat az ilyen semmisségre, és a vádlottat ugyanez a jog a fellebbezés során is megilleti, ha az elsőfokú eljárásban nem jelent meg vagy nem képviseltette magát. Következésképpen a büntetőeljárási törvénykönyv ily módon értelmezett 385. cikkével ellentétes, ha a kérdést előterjesztő bíróság hivatalból állapítja meg a jelen ítélet előző bekezdésében említett kötelezettség megsértését.
- 22 Ezzel összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy összhangban van-e az uniós joggal az említett törvénykönyv 385. cikke által a bíróság számára előírt azon tilalom, hogy hivatalból megállapítsa az uniós jogban előírt kötelezettség megsértését, mint például a 2012/13 irányelv 3. és 4. cikke szerinti, a gyanúsítottak és vádlottak a hallgatáshoz való jogukról haladéktalan tájékoztatására vonatkozó kötelezettségét.
- 23 E tekintetben emlékeztet arra, hogy az uniós jog nemzeti bíróság általi, hivatalból történő alkalmazása e jog eljárási szabályainak hiányában a tagállamok eljárási autonómiájának körébe tartozik, az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének korlátai között. Márpedig az 1995. december 14-i Peterbroeck ítéletében (C-312/93, EU:C:1995:437) a Bíróság kimondta, hogy az uniós joggal ellentétes az olyan nemzeti eljárási szabály alkalmazása, amely megtiltja a hatáskörében eljáró nemzeti bíróságnak, hogy hivatalból vizsgálja a belső jogi aktus valamely közösségi rendelkezéssel való összeegyeztethetőségét, amennyiben erre a jogalany meghatározott határidőn belül nem hivatkozott.
- 24 A kérdést előterjesztő bíróság hivatkozik továbbá a Bíróságnak a tisztességtelen feltételekre vonatkozó ítélkezési gyakorlatára, amelyben a Bíróság megállapította, hogy a nemzeti bíróság köteles hivatalból vizsgálni a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) egyes rendelkezéseinek megsértését, mivel az ilyen vizsgálat lehetővé teszi az ezen irányelvben előírt eredmények elérését. Ez az ítélkezési gyakorlat tehát elismeri a nemzeti bíróságnak mint a tagállam hatóságának státuszát és az ezzel összefüggő kötelezettségét, hogy teljes mértékben szerepet vállaljon az irányelvek átültetési folyamatában, mégpedig egy olyan sajátos kontextusban, amelyet az egyik fél alárendeltségi helyzete jellemez. Márpedig ez a fogyasztókra vonatkozó érvelés átültethető a büntetőügyek vádlottjaira is, különösen mivel őket nem feltétlenül segíti ügyvéd a jogaik érvényesítése során.

- 25 E körülmények között a tribunal correctionnel de Villefranche-sur-Saône (Villefranche-sur-Saône-i büntetőbíróság, Franciaország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni [a 2012/13 irányelv] 3. cikkét (A jogokra vonatkozó tájékoztatáshoz való jog) és 4. cikkét (A jogokról szóló írásbeli tájékoztató az őrizetbe vételkor), [az (EU) 2016/343 irányelv] 7. cikkét (a hallgatáshoz való jog) a [Charta] 48. cikkével (Az ártatlanság védelme és a védelemhez való jog) együttesen, hogy azokkal ellentétes annak megtiltása, hogy a nemzeti bíróság hivatalból vizsgálja [az ezen irányelvek által] biztosított védelemhez való jog megsértését, különösen pedig annak megtiltása, hogy – az eljárás semmissé nyilvánítása céljából – hivatalból vizsgálja, hogy az elfogás időpontjában a hallgatáshoz való jogról történő tájékoztatásra nem vagy csak késedelmesen került sor?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 26 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia a feltett kérdéseket. Ezenkívül előfordulhat, hogy a Bíróságnak olyan uniós jogi szabályokat kell figyelembe vennie, amelyekre a nemzeti bíróság a kérdésében nem hivatkozott (2021. július 15-i Ministrstvo za obrambo ítélet, C-742/19, EU:C:2021:597, 31. pont).
- 27 Az a körülmény ugyanis, hogy valamely nemzeti bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést formálisan bizonyos uniós jogi rendelkezésekre hivatkozva fogalmazta meg, nem akadályozza annak, hogy a Bíróság megadja e bíróság számára az uniós jog értelmezésének minden olyan elemét, amely hasznos lehet az utóbbi előtt folyamatban lévő ügy eldöntéséhez, akár hivatkozott ezekre a kérdéseinek megfogalmazásában, akár nem. E tekintetben a Bíróságnak kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége, és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján meghatározni az uniós jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a jogvita tárgyára figyelemmel szükséges (2022. december 22-i Ministre de la Transition écologique et Premier ministre [Levegőszennyezéssel kapcsolatos állami felelősség] ítélet, C-61/21, EU:C:2022:1015, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 28 A jelen ügyben meg kell jegyezni egyrészt, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés többek között a 2016/343 irányelv 7. cikkére vonatkozik, amelynek (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyanúsítottaknak és a vádlottaknak joguk legyen a hallgatáshoz azzal a bűncselekménnyel kapcsolatban, amelynek elkövetésével gyanúsítják vagy vádolják őket.
- 29 Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet olyan összefüggésben fogalmazták meg, amelyben a hallgatáshoz való jogra vonatkozó tájékoztatást késedelmesen adták meg az érintett személyeknek, mivel – amint az a jelen ítélet 16–19. pontjából kitűnik – a bűnügyi rendőrség rendőrei és tisztviselői az említett személyeknek azt megelőzően tettek fel nekik kérdéseket, és vettek fel tőlük önvádoló nyilatkozatokat, hogy ezt a tájékoztatást megadták volna számukra. E kérelem tehát azon következményekre vonatkozik, amelyeket az ügy érdemében eljáró bíróságnak adott esetben le kell vonnia az említett tájékoztatás késedelmes jellegéből, ha arra e személyek vagy ügyvédjük nem hivatkozott az érintett tagállam joga által meghatározott határidőn belül. Márpedig a hatáskörrel rendelkező

hatóságok azon kötelezettségét, hogy a gyanúsítottakat vagy a vádlottakat haladéktalanul tájékoztassák, többek között, a hallgatáshoz való jogról, továbbá haladéktalanul átnyújtsák számukra a jogokról szóló írásbeli tájékoztatót, valamint a tagállamok annak biztosítására irányuló kötelezettségét, hogy az ilyen tájékoztatás vagy nyilatkozatok közlésének elmulasztását vagy megtagadását vitatni lehessen, kifejezetten a 2012/13 irányelv szabályozza, így különösen az első kötelezettség tekintetében a 3. és 4. cikk, a második kötelezettség tekintetében pedig a 8. cikk (2) bekezdése. Ennélfogva, amint arra a főtanácsnok indítványának 31–35. pontjában lényegében rámutatott, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést kizárólag ezen irányelv alapján kell megválaszolni.

- 30 Másrészt a 2012/13 irányelv (14) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy az irányelv különösen a Charta 47. és 48. cikkében meghatározott jogokon alapul, és célja e jogok érvényesítése a büntetőeljárás gyanúsítottjai vagy vádlottjai tekintetében (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 19-i Rayonna prokuratura Lom ítélet, C-467/18, EU:C:2019:765, 37. pont).
- 31 Márpedig, noha az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés kizárólag a Chartának az ártatlanság vélelmére és a védelemhez való jogra vonatkozó 48. cikkére hivatkozik, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság már kimondta, hogy a hallgatáshoz való jogot nemcsak e cikk, hanem a Charta 47. cikkének második bekezdése is biztosítja, amely az ügy tisztességes tárgyalásához való jogra vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2021. február 2-i Consob ítélet, C-481/19, EU:C:2021:84, 45. pont). Ennélfogva ezt a kérdést a Charta ez utóbbi rendelkezésének fényében is meg kell vizsgálni.
- 32 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2012/13 irányelvnek a Charta 47. cikkének második bekezdésével és 48. cikkével összefüggésben értelmezett 3. és 4. cikkét, valamint 8. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely megtiltja büntetőügy érdemében eljáró bíróság számára, hogy az eljárás semmisségének megállapítása érdekében hivatalból figyelembe vegye a hatáskörrel rendelkező hatóságokat az e 3. és 4. cikk alapján terhelő azon kötelezettség megsértését, hogy a gyanúsítottakat vagy a vádlottakat a hallgatáshoz való jogokról haladéktalanul tájékoztassák.
- 33 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2012/13 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontja és (2) bekezdése, valamint 4. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak e jog eredményes gyakorlásának lehetővé tétele érdekében haladéktalanul szóbeli vagy írásbeli tájékoztatást kapjanak, és ha e személyeket őrizetbe veszik vagy fogva tartják, a jogokról, köztük a hallgatáshoz való jogról, írásbeli tájékoztatót kapjanak. E rendelkezések tehát azt a kötelezettséget írják elő a tagállamok hatáskörrel rendelkező hatóságai számára, hogy haladéktalanul tájékoztassák a gyanúsítottakat vagy vádlottakat az említett jogról, emellett – függetlenül attól, hogy e kötelezettség esetlegesen szigorúbb jellegű-e az őrizetbe vett vagy fogva tartott gyanúsítottak vagy vádlottak tekintetében – ezen irányelv (19) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy a fent említett tájékoztatást legkésőbb a gyanúsított vagy a vádlott rendőrség vagy más hatáskörrel rendelkező hatóság általi első hivatalos kihallgatása előtt mindenképpen meg kell adni.
- 34 A jelen esetben a kérdést előterjesztő bíróság lényegében megállapította, hogy K. B.-t és F. S.-t, akiket tettenérés során vettek őrizetbe – tehát akiket őrizetbe vett és bűncselekmény elkövetésével gyanúsított személyekként haladéktalanul tájékoztatni kellett volna a 2012/13 irányelvnek az előző pontban említett rendelkezéseit átültető nemzeti jog alapján a

hallgatáshoz való jogukról –, késedelmesen, vagyis csak azt követően tájékoztatták e jogról, hogy a rendőrök és a rendőrségi tisztviselők kérdéseket tettek fel nekik, és hogy önvádoló nyilatkozatokat vettek fel tőlük.

- 35 Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy a 2012/13 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a gyanúsítottaknak vagy a vádlottaknak, illetve ügyvédjüknek joga legyen ahhoz, hogy a nemzeti jog eljárásaival összhangban jogorvoslattal élhessenek, ha a hatáskörrel rendelkező hatóságok elmulasztják vagy megtagadják az ezen irányelv szerint tájékoztatást.
- 36 Ez a rendelkezés különösen olyan helyzetekben alkalmazandó, amikor a hallgatáshoz való jogról szóló tájékoztatást késedelmesen adták meg. Mivel ugyanis ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése és 4. cikkének (1) bekezdése megköveteli, hogy a gyanúsítottakat vagy a vádlottakat a hallgatáshoz való jogukról haladéktalanul tájékoztassák, az e rendelkezésekben előírt haladéktalan jelleg követelményének betartása nélkül nyújtott tájékoztatás nem tekinthető ezen irányelvnek „megfelelően” közöltnek. Következésképpen az említett irányelv 8. cikkének (2) bekezdése alapján a gyanúsítottaknak, a vádlottaknak vagy ügyvédjüknek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy megtámadhassák a közlés elmulasztását.
- 37 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy figyelembe véve a Charta 47. cikke által védett hatékony jogorvoslathoz való jog jelentőségét, a 2012/13 irányelv 8. cikke (2) bekezdésével ellentétes minden olyan nemzeti intézkedés, amely akadályozza a hatékony jogorvoslati lehetőségek gyakorlását az ezen irányelv által védett jogok megsértése esetén (2019. szeptember 19-i Rayonna prokuratura Lom ítélet, C-467/18, EU:C:2019:765, 57. pont).
- 38 Mindazonáltal a 2012/13 irányelv e rendelkezése a „nemzeti eljárásokra” való utalással nem határozza meg sem azokat a szabályokat és határidőket, amelyek betartása esetén a gyanúsítottak és a vádlottak, valamint adott esetben az ügyvédjük hivatkozhat az ilyen gyanúsítottaknak és vádlottaknak a hallgatáshoz való jogukról való haladéktalan tájékoztatására vonatkozó kötelezettség megsértésére, sem pedig az e hivatkozás elmaradásából eredő esetleges eljárási következményeket, mint például a büntetőügy érdemében eljáró bíróság azon lehetőségét, hogy az eljárás semmisségének megállapítása érdekében hivatalból figyelembe vegye az ilyen jogsértést. A tagállamok számára e szabályok és e következmények meghatározása tekintetében ily módon hagyott mozgásteret ezen irányelv (36) preambulumbekkezdése is alátámasztja, amely szerint az arra vonatkozó jog, hogy a nemzeti joggal összhangban jogorvoslattal lehet élni, ha a hatáskörrel rendelkező hatóság elmulasztja vagy megtagadja az ezen irányelv szerinti tájékoztatást vagy az ügy egyes anyagaiba való betekintést, az említett irányelv szerint nem kötelezi a tagállamokat arra, hogy olyan különleges fellebbviteli eljárást, külön mechanizmust vagy panasztételi eljárást alakítsanak ki, amelynek keretében az ilyen jellegű mulasztás vagy megtagadás ellen jogorvoslattal lehet élni.
- 39 Ezért meg kell állapítani, hogy a 2012/13 irányelv nem fogalmaz meg szabályokat arra vonatkozóan, hogy a büntetőügy érdemében eljáró bíróság az eljárás semmisségének megállapítása érdekében hivatalból figyelembe veheti-e az ilyen gyanúsítottaknak és vádlottaknak a hallgatáshoz való jogukról való haladéktalan tájékoztatására vonatkozó kötelezettség megsértését.
- 40 Emlékeztetni kell azonban arra, hogy a 2012/13 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának, 4. cikke (1) bekezdésének és 8. cikke (2) bekezdésének alkalmazása során a tagállamok a Charta 51. cikke (1) bekezdésének megfelelően kötelesek biztosítani mind a Charta 47. cikkének első és

második bekezdésében biztosított hatékony jogorvoslathoz való jogból és a tisztességes meghallgatáshoz való jogból, mind pedig a Charta 48. cikkének (2) bekezdésében biztosított védelemhez való jogból eredő követelmények tiszteletben tartását, amely jogokat a 2012/13 irányelv e rendelkezései fogalmazzák meg (lásd ebben az értelemben: 2022. augusztus 1-jei TL [A tolmács és fordítás hiánya] ítélet, C-242/22 PPU, EU:C:2022:611, 42. pont).

- 41 Hozzá kell tenni, hogy a Charta 52. cikke (3) bekezdésének megfelelően a Chartában foglalt jogok tartalma és terjedelme megegyezik az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény (kihirdette: 1993. évi XXXI. törvény; a továbbiakban: EJEE) által biztosított megfelelő jogokkal, ami ugyanakkor nem akadályozza meg, hogy az uniós jog szélesebb körű védelmet nyújtson. A Charta 47. cikkének első és második bekezdésében, valamint 48. cikkének (2) bekezdésében biztosított jogok értelmezése során a Bíróságnak tehát figyelembe kell vennie az EJEE 6. és 13. cikkében biztosított megfelelő jogokat – ahogyan azokat az Emberi Jogok Európai Bírósága értelmezte – mint a védelem minimális szintjét (lásd ebben az értelemben: 2021. február 2-i Consob ítélet, C-481/19, EU:C:2021:84, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2023. március 9-i Intermarché Casino Achats kontra Bizottság ítélet, C-693/20 P, EU:C:2023:172, 41–43. pont). A 2012/13 irányelv (14) preambulumbekkezdése egyébiránt kifejezetten megemlíti, hogy az irányelv többek között e 6. cikknek az Emberi Jogok Európai Bírósága általi értelmezésére támaszkodik.
- 42 E tekintetben – a kérdést előterjesztő bíróság általi vizsgálatra is figyelemmel – meg kell jegyezni, hogy amint az a francia kormány írásbeli észrevételeiből és a tárgyaláson adott magyarázataiból kitűnik, a francia büntetőjog, különösen a büntetőeljárás törvénykönyv 63–1. cikkének (3) bekezdése, 63–4–1. cikke és 385. cikke lehetővé teszi a gyanúsítottak, illetve a vádlottak, valamint adott esetben az ügyvédjeik számára, hogy bármilyen módon, és az őrizetbe vételük és az érdemi védekezés előterjesztése között bármikor hivatkozzanak a gyanúsítottaknak, illetve a vádlottaknak a 2012/13 irányelv 3. és 4. cikkéből eredő hallgatáshoz való jogukról történő haladéktalan tájékoztatására vonatkozó kötelezettség megsértésére, emellett mind e gyanúsítottaknak és vádlottaknak, mind ügyvédjüknek joga van betekinteni az ügyiratba, és különösen az őrizetbe vételről szóló értesítésről és az ahhoz kapcsolódó jogokról szóló jegyzőkönyvbe.
- 43 A tagállamoknak azonban a 2012/13 irányelv által biztosított mozgáster révén lehetőségük van arra, hogy az ilyen jogsértésre való hivatkozás idejét az érdemi védekezés előterjesztését megelőző szakaszra korlátozzák. Közelebbről meg kell állapítani, hogy az arra vonatkozó tilalom, hogy a büntetőügy érdemében eljáró bíróság az eljárás semmisségének megállapítása érdekében hivatalból figyelembe vegye e jogsértést, főszabály szerint tiszteletben tartja a Charta 47. cikkének első és második bekezdésében biztosított hatékony jogorvoslathoz és tisztességes tárgyaláshoz való jogot, valamint a Charta 48. cikkének (2) bekezdésében biztosított védelemhez való jogot, amennyiben a gyanúsítottaknak, a vádlottaknak, illetve ügyvédjüknek konkrét és tényleges lehetőségük volt arra, hogy az érintett jogsértésre hivatkozzanak, és e célból észszerű határidő, valamint iratbetekintés állt a rendelkezésükre.
- 44 Ennek megfelelően a hallgatáshoz való jog hatékony érvényesülésének biztosítása érdekében egyértelművé kell tenni, hogy ez a következtetés csak akkor helytálló, ha ezek a személyek a 2012/13 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának és 4. cikke (1) bekezdésének megsértésére való hivatkozásra nyitva álló határidőn belül, a 2013/48 irányelv 3. cikkében foglaltaknak megfelelően, a gyakorlatban hatékonyan ügyvédhez fordulhattak, a büntetőeljárások során a gyanúsítottak és a vádlottak, valamint az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban a

keresett személyek költségmentességéről szóló, 2016. október 26-i (EU) 2016/1919 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2016. L 297., 1. o.; helyesbítés: HL 2017. L 91., 40. o.). szerinti költségmentességi mechanizmus által megkönnyített módon.

- 45 A 2012/13 irányelv említett, a Charta 47. és 48. cikkével összefüggésben vizsgált rendelkezéseinek ezen értelmezését az Emberi Jogok Európai Bíróságának az EJEE 6. cikkére vonatkozó ítélkezési gyakorlata is alátámasztja, amely már kimondta, hogy a vádlottnak a tárgyalást előkészítő nyomozati szakaszban fennálló különleges kiszolgáltatottságát csak ügyvédi segítséggel lehet megfelelően ellensúlyozni, akinek feladata különösen annak biztosítása, hogy betartsák a vádlott önvádra kötelezésének tilalmát (EJEB, 2008. november 27., Salduz kontra Törökország, CE:ECHR:2008:1127JUD003639102, 54. §).
- 46 Ugyanakkor az a körülmény, hogy a nemzeti jognak fel kell kínálnia a gyanúsítottaknak és vádlottaknak az ügyvédi segítség igénybevételének konkrét és tényleges lehetőségét, nem zárja ki azt, hogy az e lehetőségről való lemondásuk esetén főszabály szerint viselniük kell e lemondás esetleges következményeit, feltéve hogy a lemondás a 2013/48 irányelv 9. cikkében meghatározott feltételeknek megfelelően történt. E rendelkezés (1) bekezdése különösen azt írja elő, hogy a gyanúsítottaknak vagy vádlottnak egyszerű és közérthető nyelven – akár írásban, akár szóban – egyértelmű és kellő tájékoztatást kell kapnia az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog tartalmáról és az arról való lemondás lehetséges következményeiről; valamint hogy a jogról való lemondás önkéntes és egyértelmű legyen.
- 47 A jelen ítélet 44. pontjában foglalt megállapítást nem kérdőjelezi meg az a tény, hogy a 2012/13 irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerint a gyanúsítottaknak vagy a vádlottnak a hallgatáshoz való jogról való haladéktalan tájékoztatására vonatkozó kötelezettség megsértésére a gyanúsított vagy a vádlott, „illetve” ügyvédjük hivatkozhat. Ezt a mellérendelő kötőszót ugyanis úgy kell érteni, hogy e gyanúsítottaknak, illetve e vádlottnak csak abban az esetben kell saját magának hivatkoznia a jogsértésre, ha érvényesen lemondott az ügyvédi segítség igénybevételének lehetőségéről – amely lemondás érvényességét a bíróságnak kell megvizsgálnia –, vagy ha inkább saját maga, és nem ügyvédje útján kíván a jogsértésre hivatkozni.
- 48 Meg kell jegyezni továbbá, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint eljárási hiba megállapítása esetén a nemzeti bíróságok feladata annak értékelése, hogy ezt a hibát orvosolták-e az ezt követő eljárás során, mivel az ilyen értékelés hiánya már önmagában *prima facie* összeegyeztethetetlen az EJEE 6. cikke értelmében vett tisztességes eljárás követelményeivel (EJEB, 2020. január 28., Mehmet Zeki Çelebi kontra Törökország, CE:ECHR:2020:0128JUD002758207, 51. §). Tehát abban az esetben, ha a gyanúsítottat nem tájékoztatták kellő időben az önvádra kötelezés tilalmához és a hallgatáshoz való jogáról, meg kell vizsgálni, hogy büntetőeljárás egésze e hiányosság ellenére is tisztességesnek tekinthető-e, figyelembe véve számos tényezőt, amelyek között szerepel az a kérdés, hogy az ilyen tájékoztatás hiányában felvett vallomások a terhelő bizonyítékok szerves vagy fontos részét képezik-e, valamint az ügyirat egyéb elemeinek bizonyító erejét (lásd ebben az értelemben: EJEB, 2016. szeptember 13., Ibrahim és társai kontra Egyesült Királyság, CE:ECHR:2016:0913JUD005054108, 273. és 274. §).
- 49 A fenti megfontolásokból az következik, hogy nem tekinthető úgy, hogy sérti a Charta 47. és 48. cikkét az olyan nemzeti szabályozás, amely megtiltja a büntetőügy érdemében eljáró bíróság számára, hogy az eljárás semmisségének megállapítása érdekében hivatalból figyelembe vegye a hatáskörrel rendelkező hatóságokat a 2012/13 irányelv 3. és 4. cikke alapján terhelő azon kötelezettség megsértését, hogy a gyanúsítottat vagy a vádlottat haladéktalanul tájékoztassák a

hallgatáshoz való jogukról, ha ezt a gyanúsítottat vagy ezt a vádlottat nem fosztották meg attól a konkrét és tényleges lehetőségtől, hogy a 2013/48 irányelv 3. cikkének megfelelően ügyvédi segítséget vehessenek igénybe – szükség esetén a 2016/1919 irányelvben meghatározott feltételek mellett költségmentesség igénybevételével – és adott esetben az ügyvédjükhöz hasonlóan joguk volt ahhoz, hogy a 2012/13 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének megfelelően észszerű határidőn belül betekintsenek az ügyiratukba, és hivatkozzanak e jogsértésre.

- 50 E következtetést nem kérdőjelezi meg a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott és a jelen ítélet 23. és 24. pontjában említett ítélkezési gyakorlat.
- 51 Egyrészt ugyanis az 1995. december 14-i Peterbroeck ítélet (C-312/93, EU:C:1995:437) alapjául szolgáló ügyben a nemzeti jog hatáskört biztosított a bíróságnak arra, hogy hivatalból vizsgálja egy nemzeti jogi aktus és az uniós jog valamely rendelkezésének összeegyeztethetőségét. A kérdést előterjesztő bíróság azonban nem élhetett ezzel a hatáskörrel, mivel a tárgyalás időpontjában már lejárt az a határidő, amelyen belül hivatalból elvégezhetette volna ezt a vizsgálatot. Az alapügy azonban arra a kérdésre vonatkozik, hogy az uniós jog alapján el kell-e ismerni a nemzeti bíróság azon lehetőségét, hogy az uniós jog megsértését hivatalból vegye figyelembe, még akkor is, ha a nemzeti jog ezt megtiltja számára.
- 52 Másrészt, ami a Bíróságnak a tisztességtelen feltételekkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát illeti, fontos hangsúlyozni, hogy a fogyasztóvédelmi szabályok tárgyát képező jogviszonyok olyan mértékben különböznek az alapügyben említett és a jelen ítélet 45. pontjában hivatkozott büntetőeljárásokhoz hasonló büntetőeljárások tárgyát képező jogviszonyoktól, hogy a tisztességtelen feltételek területén megállapított elveket nem lehet egyszerűen a büntetőeljárások eljárási biztosítékaira alkalmazni.
- 53 A fenti indokok összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2012/13 irányelvnek a Charta 47. és 48. cikkével összefüggésben értelmezett 3. és 4. cikkét, valamint 8. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely megtiltja a büntetőügy érdemében eljáró bíróság számára, hogy az eljárás semmisségének megállapítása érdekében hivatalból figyelembe vegye a hatáskörrel rendelkező hatóságokat az említett 3. és 4. cikk alapján terhelő azon kötelezettség megsértését, hogy a gyanúsítottakat vagy a vádlottakat a hallgatáshoz való jogukról haladéktalanul tájékoztassák, ha ezeket a gyanúsítottakat vagy ezeket a vádlottakat nem fosztották meg attól a konkrét és tényleges lehetőségtől, hogy a 2013/48 irányelv 3. cikkének megfelelően ügyvédi segítséget vehessenek igénybe – szükség esetén a 2016/1919 irányelvben meghatározott feltételek mellett költségmentesség igénybevételével – és adott esetben az ügyvédjükhöz hasonlóan joguk volt ahhoz, hogy a 2012/13 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének megfelelően észszerű határidőn belül betekintsenek az ügyiratukba, és hivatkozzanak e jogsértésre.

A költségekről

- 54 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

A büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló, 2012. május 22-i 2012/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. és 48. cikkével összefüggésben értelmezett 3. és 4. cikkét, valamint 8. cikkének (2) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

ezekkel a rendelkezésekkel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely megtiltja a büntetőügy érdemében eljáró bíróság számára, hogy az eljárás semmisségének megállapítása érdekében hivatalból figyelembe vegye a hatáskörrel rendelkező hatóságokat az említett 3. és 4. cikk alapján terhelő azon kötelezettség megsértését, hogy a gyanúsítottakat vagy a vádlottakat a hallgatáshoz való jogukról haladéktalanul tájékoztassák, ha ezeket a gyanúsítottakat vagy ezeket a vádlottakat nem fosztották meg attól a konkrét és tényleges lehetőségtől, hogy a büntetőeljárás során és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint valamely harmadik félnek a szabadságelvonáskor történő tájékoztatásához való jogról és a szabadságelvonás ideje alatt harmadik felekkel és a konzuli hatóságokkal való kommunikációhoz való jogról szóló, 2013. október 22-i 2013/48/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének megfelelően ügyvédi segítséget vehessenek igénybe – szükség esetén a büntetőeljárások során a gyanúsítottak és a vádlottak, valamint az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban a keresett személyek költségmentességéről szóló, 2016. október 26-i (EU) 2016/1919 európai parlamenti és tanácsi irányelvben meghatározott feltételek mellett költségmentesség igénybevételével – és adott esetben az ügyvédjükhöz hasonlóan joguk volt ahhoz, hogy a 2012/13 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének megfelelően észszerű határidőn belül betekintsenek az ügyiratukba, és hivatkozzanak e jogsértésre.

Aláírások